

SXEDIO.31

26.3.1965: Η ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ ΓΚΑΛΟ ΠΛΑΖΑ ΓΙΑ ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ

Η έκθεση του μεσολαβητή των Ηνωμένων Εθνών για το Κυπριακό που διορίστηκε στις **16** Σεπτεμβρίου **1964**, μετά το θάνατο του προκατόχου του Σακάρι Τουομιόγια αποτελείτο από **66** σελίδες και δόθηκε στη δημοσιότητα στις **31** Μαρτίου **1965**.

Ευρεία περίληψη της έκθεσης δημοσίευσε η εφημερίδα Ο ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ η οποία σε μεταγλώττιση από τη μετάφραση της εφημερίδας έχει ως εξής:

"Στην αρχή της έκθεσης του ο μεσολαβητής αναφέρει το ιστορικό της ανάθεσης σ' αυτόν της μεσολάβησης και τις διάφορες συναντήσεις του, ακολούθως δε ασχολείται με το ιστορικό του Κυπριακού.

Ο δρ Πλάζα αναφέρεται στις συμφωνίες της Ζυρίχης και του Λονδίνου, το σύνταγμα του **1960**, του οποίου όπως τονίζει η εφαρμογή συνάντησε δυσχέρειες, ευθύς εξ αρχής, τις προταθείσες από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας τροποποιήσεις του συντάγματος, την έναρξη της αναταραχής, τη διάσκεψη του Λονδίνου του **1964** και τη γενική κατάσταση στη νήσο.

Ο δρ Πλάζα τονίζει περαιτέρω ότι από τη μάχη της Τηλλυρίας και την επέμβαση της τουρκικής αεροπορίας δεν σημειώθηκαν σοβαρά επεισόδια στην Κύπρο, το γεγονός αυτό, προσθέτει, δημιούργησε ατμόσφαιρα όπου οδηγεί σε καρποφόρες συζητήσεις και διαπραγματεύσεις περισσότερο παρά προηγουμένως και ενέπνευσε σε αυτόν την ελπίδα ότι για περαιτέρω υπομονετικές προσπάθειες οι δυσχέρειες, οι οποίες παρεμβάλλονται σε μια ειρηνική και συμφωνημένη λύση, θα υπερπηδηθούν.

Στη συνέχεια της έκθεσης του ο μεσολαβητής ενδιατρίβει στις επιπτώσεις του προβλήματος στις σχέσεις της Ελλάδας και Τουρκίας, τονίζει δε ότι κατά τους τελευταίους οι Κυβερνήσεις τους άσκησαν

μετριοπαθή επιρροή στις δυο κοινότητες της Κύπρου προς διατήρηση της ειρήνης.

Ακολουθώς ο δρ Πλάζα ασχολείται με τις θεσίες των ενδιαφερομένων μερών. Ο μεσολαβητής, τονίζει ότι η ελληνική Κυπριακή πλευρά είναι ταγμένη υπέρ ενός εντελώς ασνεξάρτητου, ενιαίου και κυρίαρχου κράτους, αδέσμευτου από οποιεσδήποτε συνθήκες, με όλες τις εξουσίες που απορρέουν από το λαό, ο οποίος θα πρέπει να δικαιούται να αποφασίσει για το μέλλον του στη βάση της αυτοδιάθεσης με διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η τουρκοκυπριακή κοινότητα, προσθέτει ο μεσολαβητής, επιμένει σε λύση που βασίζεται σε γεωγραφικό διαχωρισμό, υπό ομόσπονδο σύστημα διακυβέρνησης. Ευνοεί επίσης πολυμερείς συνομιλίες μεταξύ όλων των ενδιαφερομένων μερών. Ως προς τις διμερείς συνομιλίες η τουρκοκυπριακή πλευρά δέχεται αυτές υπό τον όρο της αποκατάστασης της συνταγματικής τάξης.

Η Κυβέρνηση της Ελλάδας εξακολουθεί να υποστηρίζει την Ελληνική κυπριακή πλευρά όσον αφορά την αδέσμευτη ανεξαρτησία και το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης.

Η Κυβέρνηση της Ελλάδας ευνοεί διαπραγματεύσεις μεταξύ των Ελλήνων και των τούρκων κυπρίων προς συζήτηση μόνο των ανθρωπίνων και μειονοτικών δικαιωμάτων.

Η Κυβέρνηση της Τουρκίας συνεχίζει ο δρ Πλάζα, επιμένει σε αποκλεισμό της ένωσης και ευνοεί ομοσπονδοποίηση με το γεωγραφικό διαχωρισμό των δυο κοινοτήτων.

Η βρετανική κυβέρνηση δεν επιθυμεί να υποβάλει προτάσεις ουσίας, εφ' όσον συνεχίζονται οι προσπάθειες του μεσολαβητή, υποστηρίζει δε ότι οι βάσεις δεν πρέπει να διαλαμβάνονται στη λύση.

Εξωτερικά η συνεχιζόμενη διένεξη δηλητηρίασε σοβαρά τις σχέσεις μεταξύ των δυο άλλων αμεσώτερων ενδιαφερομένων μερών, δηλαδή των Κυβερνήσεων της Ελλάδας και της Τουρκίας, η κάθε μια από τις οποίες είναι βαθειά αναμιγμένη στο ζήτημα, τόσο ιστορικά

όσο και από τα γεγονότα.

Η κατάσταση αυτή των πραγμάτων στο εσωτερικό της Κύπρου, και εκτός αυτής, συνεχίζει η έκθεση, καθόλου δεν συνέβαλε στις μεσολαβητικές προσπάθειες.

Εργο του μεσολαβητή ήταν να προπαθήσει όπως προωθήσει την εξεύρεση ειρηνικής λύσης και συμφωνημένης διευθέτησης του προβλήματος. Υπογραμμίζω τη λέξη "συμφωνημένη" λέγει στη έκθεση του ο δόκτωρ Πλάζα. Κατ' αρχή έπρεπε να προσπαθήσω όπως εξεύρω στις θέσεις και τους πόθους των ενδιαφερομένων μερών επαρκή κοινά στοιχεία τα οποία θα χρησίμευαν ως αποδεκτή βάση για όλους προς εξεύρεση λύσης, μέσω διαπραγματεύσεων.

Ήμουν υποχρεωμένος να αναζητήσω το κοινό τούτο έδαφος με κάθε μια από τις πλευρές χωριστά, εφ' όσον υπό τις συνθήκες, τις οποίες ανέφερα, κανένα από τα κυρίως ενδιαφερόμενα μέρη ήταν πρόθυμο να συναντηθεί με τα άλλα υπό όρους οι οποίοι δεν ήσαν αποδεκτοί αμοιβαία.

Κατά τη διάρκεια των ενεργειών μου επιδίωξαν όπως επιτύχω συνάντηση μεταξύ των αντιπροσώπων, των δυο κοινοτήτων της Κύπρου, ως πρώτο βήμα για τη διαξαγωγή ευρύτερων συνομιλιών μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών. Τόνισα προς κάθε ένα από αυτούς την ανάγκη όπως διανοιγεί κάποια οδός για άμεση επικοινωνία και όπως αρχίσει συζήτηση σε οποιαδήποτε πλευρά του προβλήματος.

Η ηγεσία των δυο κοινοτήτων ήταν σύμφωνη κατ' αρχήν, παρόλον ότι στην πράξη η συνάντηση των δυο ηγετιών δεν κατέστη δυνατή.

Τούτο οφείλεται στο ότι η κάθε πλευρά έθετε ορισμένους βασικούς όρους ως προϋπόθεση για μια τέτοια συνάντηση. Η ελληνική κυπριακή ηγεσία επανειλημμένα μου τόνισε, συνεχίζει ο δρ Πλάζα, πρόσφατα, δε επιβεβαίωσε τούτο και δημόσια, ότι είναι έτοιμη να συζητήσει με την τουρκοκυπριακή πλευρά, μόνο το ζήτημα των δικαιωμάτων της μειονότητας στο πλαίσιο ενός ενιαίου κράτους.

Εξ άλλου η τουρκοκυπριακή ηγεσία κατά την

τελευταία συνάντησή μου με αυτήν, επέμεινε όπως οποιασδήποτε συνομιλία με την ελληνική Κυπριακή ηγεσία διεξαχθεί μόνο στο πλαίσιο του συντάγματος του 1960 και ιδιαίτερα με τη λειτουργία του μικτού Υπουργικού Συμβουλίου ως τούτο προνοείται από το Σύνταγμα.

Το αποτέλεσμα ήταν ότι εφ' όσον οι όροι αυτοί δεν επέτρεψαν τη συνάντηση των δυο πλευρών, και οι δυο ήσαν απρόθυμοι να τροποποιήσουν ουσιωδώς τις δικές τους αντιλήψεις, ως προς τις μεθόδους με τις οποίες οι αρχές τους θα έπρεπε να εφαρμοσθούν.

Εν τούτοις, παρά το αδιέξοδο αυτό, δεν δικαιούμαι να εισηγηθώ ότι η μεσολαβητική προσπάθεια έφθασε στο έσχατο της όριο και ότι τελικά απδείχθη αδύνατο όπως εξευρεθεί μια συμφωνημένη λύση στο κυπριακό πρόβλημα. Μελέτησα με μεγάλη προσοχή τη σημασία η οποία προσδίδεται στους όρους εντολής μου.

Ωρισμένα από τα ενδιαφερόμενα μέρη, συνεχίζει ο δρ Πλάζα, εισηγήθηκαν όπως το επόμενο καθήκον μου είναι να υποβάλω στην παρούσα έκθεση, τις δικές μου προτάσεις σε σχέση με τους όρους εκείνους για λύση, οι οποίοι κατά τη γνώμη μου θα επέτρεπαν στα μέρη να προσεγγίσουν όσον οι συνθήκες θα το επέτρεπαν, τους νόμιμους αντικειμενικούς σκοπούς τους.

Ενα όμως από τα μέρη ισχυρίστηκε ότι οποιαδήποτε τέτοια πρόταση εφ' όσον μάλιστα θα έφερε κατά κάποιο τρόπο τη σφραγίδα και θα ήταν σύμφωνη με την ηθική αρχή του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, θα με ετοποθετούσε στη θέση διαιτητή μάλλον ή μεσολαβητή και ότι ως εκ τούτου θα υπορέβαινα τα όρια των όρων εντολής μου.

Δεν αποδέχομαι κατ' ανάγκη τον ισχυρισμό αυτό. Σε κάθε περίπτωση, όμως, πιστεύω ότι υπάρχει μια ενδιάμεση φάση η οποία εμπίπτει στους όρους εντολής μου και για την οποία πιστεύω ότι θα μπορούσε να εξυπηρετήσει ένα χρήσιμο σκοπό.

Η βάση αυτή είναι να υποβάλω τώρα τα αποτελέσματα των πορισμάτων μου σε σχέση με τις θέσεις των πλευρών και η ελπίδα ότι εκ των πραγμάτων

τα οποία προέκυψαν από την ανεξάρτητη αυτή μελέτη των βασικών αναγκών και πόθων τους θα προέλθουν πιθανότητες για την επίτευξη συνάντησης των μερών.

Καμιά άλλη οδός δεν υπάρχει για τη δημιουργία συνθηκών υπό τις οποίες τα μέρη θα συμφωνούσαν όπως συναντηθούν.

Πιστεύω ότι τα κυρίως ενδιαφερόμενα μέρη έχουν φέρει τον εαυτό τους σε θέσεις προς τι οποίες για τον ένα ή τον άλλο λόγο θεωρούνται δημόσια δεσμευμένα και από τα οποία δεν είναι διατεθειμένα να αποστούν.

Πιστεύω επίσης και ελπίζω ότι η ανάλυση των θέσεων αυτών θα καταδείξει ότι η αντίληψη των αρχών, οι οποίες διακυβεύονται, δεν διαφέρει κατά πολύ από τα πραγματικά τους συμφέροντα, σε βαθμό, ώστε αυτά να είναι ασυμβίβαστα.

Εάν αυτό είναι αληθινό θα πρέπει να υπάρχει ελπίδα συμβιβασμού των μεθόδων με τις οποίες τα ενδιαφερόμενα μέρη επιδιώκουν να εφαρμόσουν τις αρχές αυτές και να προστατεύσουν τα συμφέροντα τους.

Ελπίζω ότι θα βρουν στη μελέτη μου ικανοποιητική αιτία, όπως συνεχίσουν τις προσπάθειες για την εξεύρεση συμπεριφωνημένης λύσης, εάν οι προσπάθειες αυτές τερματισθούν, τώρα απρόοπτα, θα προκύψει μια επικίνδυνη και εκρηκτική κατάσταση.

Η μεσολάβηση πρέπει να συνεχισθεί, χαίρω δε διότι είμαι σε θέση να αναφέρω στην έκθεσή μου ότι όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη συμφωνούν σε αυτό.

Αλλά για να είναι καρποφόρα η μεσολάβηση, θα πρέπει να αποβλέπει στην παροχή προς τους ενδιαφερομένους της βάσης απ' ευθείας συνομιλιών.

Για πολλούς λόγους μπορώ να υποθέσω ότι μια βιώσιμη πολιτική λύση μπορεί να αναζητηθεί κατά πρώτο μεταξύ των των κυπρίων και τα συνέπεια μεταξύ των δυο κυριώτερων κοινοτήτων της νήσου.

Πιστεύω ότι καμιά λύση δεν είναι εφικτή εφ' όσον δεν θα είναι αποδεκτή από τους Έλληνες κυπρίους και τους τουρκοκύπριους.

Ειρήνη, κατανόηση και σύμπνοια πρέπει να εξευρεθούν μεταξύ των δυο κοινοτήτων, προτού υπάρξει οποιαδήποτε λύση του κυπριακού προβλήματος. Διότι βασικά είναι αυτές οι κοινότητες, οι οποίες θα πρέπει να ζήσουν με βάση τους όρους οποιασδήποτε συμφωνίας.

Η διαδοχή των γεγονότων και οι απόψεις των ενδιαφερομένων μερών δεν αφήνουν καμιά αμφιβολία ότι η ύπαρξη των συμφωνιών και οι δυσκολίες για την εφαρμογή τους αποτελούν την αιτία της παρούσας κρίσης και εξακολουθούν να επηρεάζουν την εξέλιξη της.

Αναφερόμενος στην πιθανή λύση του κυπριακού προβλήματος, ο μεσολαβητής αναφέρει μεταξύ άλλων ότι αυτή πρέπει να συνάδει προς τους όρους του καταστατικού χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, από τους οποίους οι ακόλουθοι φαίνονται ιδιαίτερα σχετικοί.

Οι σκοποί, οι αρχές και οι υποχρεώσεις που σχετίζονται με τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας, η ειρηνική διευθέτηση διενέξεων, ο σεβασμός της αρχής των ίσων δικαιωμάτων και της αυτοδιάθεσης των λαών, ο σεβασμός των στοιχειωδών ελευθεριών, η αναγνώριση της κυριαρχίας ισοτιμίας των κρατών μελών, η απαρχή από απειλές για χρήση βίας εναντίον της εδαφικής ακεραιότητας και της πολιτικής ανεξαρτησίας οποιουδήποτε κράτους και ο σεβασμός των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις συνθήκες, οι οποίες δεν συγκρούονται προς εκείνες των κρατών μελών βάσει του Καταστατικού Χάρτη.

Οποιαδήποτε λύση, συνεχίζει η έκθεση, πρέπει να λαμβάνει υπόψη την ευημερία του λαού της Κύπρου ως συνόλου και προς τούτο θα πρέπει να ικανοποιεί τους πόθους της πλειοψηφίας του πληθυσμού και ταυτόχρονα να παρέχει επαρκή προστασία των νομίμων δικαιωμάτων ολόκληρου του λαού, θα πρέπει επίσης προς τον σκοπό όπως εξυπηρετεί τα συμφέροντα της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας και την ευημερία του λαού της Κύπρου να είναι λύση διάρκειας.

Ως εκ τούτου τονίζει ο Δόκτωρ Πλαζα, θεωρώ λογικό από την πλευρά της μεσολάβησης ότι μια

διευθέτηση πρέπει να επιτευχθεί σε δύο στάδια.

Πρώτο μεταξύ των δύο κυριώτερων κοινοτήτων της Κύπρου και δεύτερο με την τήρηση από τα άλλα μέρη της συμφωνίας, η οποία θα επιτευχθεί μεταξύ των δύο κοινοτήτων, Τέτοια διαδικασία προσθέτει ο μεσολαβητής, δυνατόν να αποδειχθεί ως ουσιώδης προς αποκλεισμό οποιασδήποτε εισήγησης ότι μια διευθέτηση επιβάλλεται από έξω. Με βάση τη διαδικασία αυτή, τα ενδιαφερόμενα μέρη θα βρουν ότι είναι προς το δικό τους συμφέρον όπως συμφωνήσουν προς μια διευθέτηση, η οποία θα επιτευχθεί από τα ενδιαφερόμενα μέρη στη Δημοκρατία.

Ακολουθώς ο δόκτωρ Πλάζα, αφού αναφέρεται στην υφιστάμενη διαφορά ως προς την ερμηνεία των λέξεων κοινότητα και κοινότητες, υπογραμμίζει την άποψη της κυπριακής κυβέρνησης ότι η οργάνωση της Δημοκρατίας πρέπει να στηρίζεται στην ύπαρξη της πλειοψηφίας, η οποία να τυγχάνει της ποροστασίας ενός δημοκρατικού συστήματος.

Αναφορικά προς τον όρο "συμφωνημένη λύση", ο δόκτωρ Πλάζα τονίζει τα ακόλουθα:

Θεωρώ λογικό να αναμένει κανείς ότι συμφωνημένη λύση δεν θα είναι μια λύση, η οποία θα αποκαθιστά την αποκατάσταση, όπως αυτή υφίστατο πριν από το **1963**, όπως εκ τούτου δε τα ενδιαφερόμενα μέρη πρέπει να συμφωνήσουν όπως καταργήσουν ή τροποποιήσουν τις συμφωνίες για την Κύπρο, είναι προφανές ότι το κυπριακό δεν μπορεί να λυθεί με προσπάθειες όπως εφαρμοσθούν πλήρως οι συνθήκες της Λευκωσίας και το σύνταγμα σύμφωνα με τις συνθήκες.

Αναφερόμενος στις υφιστάμενες διαφορές απόψεων ο μεσολαβητής λέγει ότι είναι ακόμη δυνατό να δακρίνει στις θέσεις των δυο πλευρών ένα αντικειμενικό σκοπό, ο οποίος θα φαινόταν αποδεκτός και από τις δυο.

Αναφερόμενος στο ζήτημα της Ενωσης ο δόκτωρ Πλάζα λέγει ότι δεν επιθυμεί να φανεί ότι έχει οποιανδήποτε γνώμη στα αγαθά της Ενωσης ή άλλοιώς.

Εξάλλου, λέγει ο μεσολαβητής, δεν εναπόκειται σε μένα να αμφισβητήσω την αρχή ότι ένας λαός μιας ανεξάρτητης χώρας έχει το δικαίωμα να αποφασίσει μόνος για το μέλλον του, περιλαμβανομένων και των σχέσεων του με οποιοδήποτε άλλο κράτος. Εάν η Κύπρος καταστεί πλήρως ανεξάρτητη, με την απαλλαγή της από τους περιορισμούς των συνθηκών του 1960, αυτόματα θα αποκτήσει ταυτόχρονα το δικαίωμα αυτοδιάθεσης. Και εάν ήταν ένα ανεξάρτητο κράτος, βασιζόμενο σε δημοκρατικές αρχές θα μπορούσε να επιμείνει όπως το δικαίωμα αυτό ασκηθεί από το λαό, σ' σύνολο, απ' ευθείας με δημοψήφισμα ή έμμεσα με την κυβέρνηση του.

Περαιτέρω στην έκθεση του ο πολιτικός μεσολαβητής τονίζει ότι κατά την άποψη του το ζήτημα της ένωσης της Κύπρου με την Ελλάδα είναι το πλέον αποφασιστικό και επικίνδυνο σημείο του Κυπριακού.

Οι παρατηρήσεις μου σχετικά με την κατάσταση στην Κύπρο κατά τη διάρκεια περιόδου αρκετών μερών, οι συζητήσεις μου με διάφορους πολίτες και οι συνομιλίες με τους αντιπροσώπους όλων των ενδιαφερομένων μερών, κατέστησαν δύσκολο για μένα να δω πως μια προτεινόμενη λύση, η οποία αφήνει την πιθανότητα επαναφοράς του θέματος της ένωσης παρά τη θέληση της τουρκοκυπριακής μειονότητας, μπορεί να επιτύχει συμφωνία στο παρόν ή κατά το προβλεπτό μέλλον.

Σε άλλο σημείο της έκθεσης του ο δρ Πλάζα αναφέρει τα ακόλουθα: "Η διατήρηση της ανεξαρτησίας της Κύπρου πρέπει να αποτελεί υποχρέωση που να αναλαμβάνεται ελεύθερα από την Κυβέρνηση και το λαό της Κύπρου και όχι όσο που επιβάλλεται σε αυτούς. Πρέπει να αφεθεί στην Κυβέρνηση ανοικτή η θύρα εάν επιθυμεί ο λαός να μετάσχει ως σύνολο αμέσως στην άσκηση του δικαιώματος της αυτοδιέθεσης όπως επιδιώξει με τέτοιους τρόπους ως δημοψήφισμα, την έγκριση του λαού στους προτεινόμενους όρους διευθέτησης, περιλαμβανομένης της υποχρέωσης όπως διατηρήσει την ανεξαρτησία της Κύπρου.

Επιθυμώ στο σημείο τούτο να τονίσω ότι το σύνολο μιας προτεινόμενης λύσης, βασιζόμενη στη διαρκή ανεξαρτησία και όχι το ζήτημα της ανεξαρτησίας και μόνο πρέπει εν τωιαύτη περιπτώσει να τεθεί ενώπιον του λαού.

Περαιτέρω στην έκθεση του ο δρ Πλάζα τονίζει ότι δεν είναι πρόθυμος να αποδεχθεί τους ισχυρισμούς της τουρκοκυπριακής ηγεσίας ότι είναι αδύνατη η συμβίωση Ελλήνων και Τούρκων.

Για τους λόγους τους οποίους εξέθεσα αλλού στην έκθεση μου, συνεχίζει στην έκθεση του ο δρόκτωρ Πλάζα, δεν έκρινα αρμόδιο να υποβάλω κατά το παρόν στάδιο συγκεκριμένες εισηγήσεις ή συστάσεις υπό επίσημη μορφή για την εξεύρεση λύσης του Κυπριακού. Αντί αυτού προσπάθησα με την ανάλυση των θέσεων των ενδιαφερομένων μερών και του καθορισμού των αντικειμενικών τους σκοπών, ως το αντιλαμβάνομαι, να υποδείξω ορισμένες κατευθύνσεις, τις οποίες τα ίδια τα μέρη πρέπει να ακολουθήσουν στην αναζήτηση ειρηνικής λύσης και συμφωνημένης διευθέτησης. Επραξα έτσι, διότι κατέστη σαφές σε μένα ότι ο σκοπός της μεσολάβησης δεν θα εξυπηρετείτο πλέον με τη συνέχιση χωριστών επαφών με τα ενδιαφερόμενα μέρη υπό τις παρούσες συνθήκες.

Εάν πρόκειται να προβώ σε οποιανδήποτε επίσημη σύσταση αυτή είναι ότι τα ενδιαφερόμενα μέρη θα πρέπει να προσπαθούν υπό το πρίσμα των παρατηρήσεων, τις οποίες περιέχει η έκθεση μου, να αντιληφθή ότι πρέπει να συνέλθουν στην παρουσία μου ή όχι, όπως επιθυμούν σε κατάλληλο τόπο και το συντομότερο δυνατό.

Κατά την άποψη μου η διαδικασία, η οποία θα αποδώσει περισσότερους καρπούς, θα είναι όπως μια τέτοια συνάντηση ή σειρά συναντήσεων πραγματοποιηθεί κατά πρώτο μεταξύ αντιπροσώπων των δύο κυριότερων μερών, δηλαδή των Ελλήνων Κυπρίων και των Τουρκοκυπρίων.

Βεβαίως η σύσταση μου αυτή δεν αποκλείει άλλα ενδεχόμενα τα οποία θα γίνονταν αποδεκτά.

Οποιαδήποτε συμφωνία στην οποία θα προέλθουν

οι δυο κοινότητες, θα πρέπει να τύχει της έγκρισης των υπολοίπων ενδιαφερομένων μερών.

Για τις συναντήσεις, τις οποίες εισηγούμαι, αναφέρει στη συνέχεια ο δρ Πλάζα, δεν προτείνω να υπάρξει επίσημη ημερήσια διάταξη ούτε και αναμένω ότι επί του παρόντος θα είναι δυνατό τα ενδιαφερόμενα μέρη να καταρτίσουν τέτοια ημερήσια διάταξη.

Δυνατόν κατ' αρχάς να συμφωνηθεί όπως ληφθούν οι παρατηρήσεις στην έκθεση ως βάση για ανταλλαγή απόψεων.

Εάν η διαδικασία αυτή οδηγήσει σε συμφωνία σε όλα τα θέματα, σε ηγετικό ή κυβερνητικό επίπεδο και εάν θεωρηθεί αναγκαίο να ανακοινωθούν οι όροι της διευθέτησης απ' ευθείας στο λαό της Κύπρου, θεωρώ ότι είναι ουσιώδες, όπως τεθεί ενώπιον του λαού, η βασική συμφωνία ως σύνολο, θα πρέπει να κληθεί ο λαός να αποδεχθεί ή απορρίψει τη συμφωνία ως ενιαίο σύνολο και όχι τμηματικά, γι' αυτόν τον λόγο οποιαδήποτε συμφωνία, η οποία δυνατό να επέλθει, θα πρέπει κατ' ανάγκη να είναι υπό μορφή συμβιβασμού, με παρατηρήσεις οι οποίες θα πρέπει να γίνουν και από τις δυο πλευρές, θεωρώ αναπόφευκτο ότι θα πρέπει να υπάρξουν προσεκτικά ισορροπημένες συμφωνίες, ώστε η κάθε μια να βασίζεται στην άλλη και όλες (να βασίζονται) πάνω στο σύνολο.

Θα πρέπει επίσης να γίνει αποδεκτό, όπως φρονώ, ότι εάν υπάρξει πλειοψηφία εναντίον της αποδοχής μιας τέτοιας διευθέτησης, να μη εκληφθεί τούτο ως ψήφος υπέρ οποιασδήποτε άλλης συγκεκριμένης λύσης, αντίθετα τούτο θα πρέπει να υποδηλοί ότι η διαδικασία εξεύρεσης αποδεκτού τρόπου διευθέτησης θα πρέπει να αρχίσει εκ νέου.

Επαναλαμβάνω και τονίζω την πεποίθησή μου ότι κάθε προσπάθεια πρέπει να συνεχισθεί για την επίτευξη ειρηνικής λύσης. Η έρευνα πρέπει να συνεχισθεί με όλα τα μέσα με υπομονή, ανεκτικότητα και καλής πίστης. Τούτο απαιτεί η ευημερία του Κυπριακού λαού και η υπόθεση της διεθνούς ειρήνης

και ασφάλειας.

Τελικά στην έκθεση του ο δρ Πλάζα αναφέρει τις διαβεβαιώσεις που παρασχέθηκαν από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας Αρχιεπίσκοπο Μακάριο για διασφάλιση των δικαιωμάτων της τουρκικής μειονότητας και τα μέτρα που θα ληφθούν προς τον σκοπό αυτό.

Χαίρω αναφέρει ο δρ Πλάζα για την προθυμία του Αρχιεπισκόπου να εφαρμόσει τέτοια μέτρα. Οσον αφορά τα προσωπικά δικαιώματα, τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν αριθμό μόνιμων προνοιών όπως η ενσωμάτωση στο Σύνταγμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και βασικών ελευθεριών, ως διαλαμβάνονται στην παγκόσμια Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και που υιοθετήθηκε από τα Ηνωμένα Έθνη, δικαστική διαδικασία για την εφαρμογή τους, πρόσκληση προς τα Ηνωμένα Έθνη όπως διορίσουν Αρμοστή, πλακισιούμενο από παρατηρητές και συμβούλους, ο οποίος να παραμείνει στη Κύπρο εφόσον χρόνο τούτο θα είναι αναγκαίο.

Επίσης η παραχώρηση αμνηστίας και δικαιώματος αναχώρησης από τη νήσο των τουρκοκυπρίων οι οποίοι επιθυμούν να πράξουν τούτο και αποκατάστασης εκείνων οι οποίοι επιθυμούν τούτο.

Οσον αφορά τους τουροκύπριους ως κοινότητα, χαίρω επίσης, αναφέρει ο δρ Πλάζα, διότι ευρίσκω μέτρον κατανόησης στη στάση του προέδρου Μακαρίου.

Προσφερε ήδη σε αυτούς συνέχιση της προηγούμενης αυτονομίας τους σε ορισμένους τομείς, ως η θρησκεία, η παιδεία και ο προσωπικός θεσμός.

Επιπρόσθετα εξέφρασε προς εμέ την επιθυμία προς εξεύρεση ορισμένων μέσων για μεταβατική τουλάχιστον περίοδο, διασφάλισης της εκπροσώπησης των τουρκοκυπρίων στα κυβερνητικά ιδρύματα, τούτο δυνατό να γίνει με σύστημα αναλογικής εκροσώπησης ή επιφύλαξης εδρών στη Βουλή και πιθανόν με το διορισμό τουρκοκύπριου υπουργού υπεύθυνου για τις υποθέσεις της κοινότητας του, χωρίς να παρεμποδίζεται βεβαίως η εκλογή ή ο διορισμός κατ' αξίαν άλλων τουρκοκυπρίων.